Olvasás 2.0, avagy az e-könyvek

A klasszikus „Milyen könyvet vinnél magaddal egy lakatlan szigetre?" kérdést elavulttá tették az e-könyv-olvasók (feltéve, ha maximum két hónaposra tervezzük az ott tartózkodást), de a könyvet magát nem. A könyv, készüljön villannyal vagy fával, örök.

Az első e-könyvet a Projekt Gutenberg szülőatyjának, Michael Hartnak tulajdonítják (1971). Mára az e-könyv fogalma változatlanul tág és szűk egyszerre: igen sokféle eszközön használható, még többféle formátumú produktum lehet, ugyanakkor követelmény a tipográfiai kidolgozottság és egyre több extra (pl. x-ray; linkelt, avagy logikai tartalomjegyzék), ami összességében a könyvolvasás korábbi lineáris, statikus tevékenységét változtatja meg. (Az e-könyvek iránt mélyebben érdeklődőknek ajánljuk ezt az előnyöket/hátrányokat részletező prezit: http://prezi.com/rh4gxzfuq_x7/az-olvasas-felvillanyoz-a-konyvtarak-e-konyves-lehetosegei-tapasztalatai)

Az e-könyvek kényelmes élvezetéhez szükségünk van egy végeszközre, legyen az tablet, okostelefon vagy **e-könyv-olvasó**. Szerintünk, főként az e-ink miatt, ez inkább e-könyv-olvasó legyen. 2004-ben jelent meg az első e-könyv-olvasó, 2007-ben az 1. generációs Kindle-k (jelenleg az ötödiknél tartunk) – azóta „elszabadultak" a készülékfajták, a méretek és folytatódott a formátumharc.

Az e-könyvek igen változatos formátumúak lehetnek, a **Kindle**-k sajátja az **.azw/.mobi/.prc** háromság. Amennyiben nem ilyet találunk, érdemes **konvertáló szoftver**t használnunk (pl. Calibre). Az olvasandó könyveket WiFi-n vagy miniUSB-n keresztül tölthetjük rá az olvasóra, valamint egyre több eszköznél használhatunk felhőt is. (Találkozhatunk számos okoskészülékre optimalizált e-könyves alkalmazással is [pl. Aldiko], ám ezekkel többnyire nincs lehetőségünk az adott könyvek letöltésére, csak a streaming olvasásra.)

Jelenleg hazai viszonylatban 80-100 ezer e-könyv-olvasó van az e-könyvet olvasók birtokában, akiknek legnagyobb gondjuk évek óta a (legális) tartalom beszerzése.

Az alábbiakban ehhez adunk néhány tippet.

Ajánlott, szabad gyűjtemények

Hazai e-könyvtárak

A Digitális Tankönyvtár (2005–) magyar nyelvű egyetemi tankönyveket, egyetemi jegyzeteket, tanári kézikönyveket tesz hozzáférhetővé digitális formában. Amennyiben az adott dokumentum docbook fájlja lehetővé teszi, az adott mű (több egyéb mellett) .epub formátumban is letölthető.

A Magyar Elektronikus Könyvtár (1994–) csak magyar nyelvű vagy magyar, illetve közép-európai vonatkozású, tudományos, oktatási vagy kulturális célokra használható dokumentumokat tartalmaz, melyek több formátumban letölthetőek, egyre több .epub és .prc-ben is.

Több hazai repozitóriumban (pl. Contenta, Corvinus Kutatások, DEA, Digitalia, MIDRA) is találhatunk teljes szövegű szakkönyveket, sajnos .pdf formátumban és gyakran csak campus-elérhetőséggel.

Alulról jövő magánkezdeményezés eredménye a mára már jelentős gyűjteménnyé vált, részben ingyenes e-könyveket kínáló Kindle-Téka, amely .prc formátumú könyveket tartalmaz, elsősorban a szépirodalom köréből.

E-gyűjtemények a világban

Az Amazon Kindle Store-ban ingyenes, jól szerkesztett műveket is találhatunk.

A DigiLibraries több mint 20.000 szabadon letölthető e-könyvet tartalmazó multidiszciplináris gyűjtemény. A könyvek .epub és .mobi formátumban tölthetők le, ill. „helyben" is olvashatók.

A DOAB (Directory of Open Access Books) adatbázisa mintegy 1500 szabadon hozzáférhető, .pdf elektronikus könyvet tartalmaz 17 tudományterület szakirodalmából.

A Google Books (2005–) több mint 15 millió könyv egy helyen. A szerzői jogi szempontból szabad felhasználású könyveket pdf-ként tölthetjük le; a még védett könyvek hiányos teljességűek, és ezeket letölteni sem tudjuk.

A Project Gutenberg (1971–) az első e-gyűjteményként indult. Mára 40 ezer gondosan korrektúrázott e-könyvből válogathatunk, amiket letölthetünk dropboxunkba/Google Drive-unkba (.epub, ill. Kindle), valamint hangoskönyvként is hallgathatunk.

KINDLE Paperwhite kölcsönzés

A DE oktatói és PhD-hallgatói Kindle Paperwhite-okat kölcsönözhetnek a **DEENK Társadalomtudományi Könyvtárából** 2014. január 6-tól.

Mivel a könyvtár a digitális írástudás elsajátításának a helyszíne is, ezúton kívánjuk megismertetni az olvasóinkat mind az e-könyv-olvasókkal, mind a rajtuk való olvasáshoz munícióit biztosító szabad gyűjteményekkel.

Az Egyetemi Életben eddig megjelent cikkeink elérhetők a DEA-ban.

Bátfai Erika